

September 1841

FAKTA

Dato:

September 1841

Sidetal:

160, 161, 162, 163, 164, 165, 166,
167, 168, 169, 170, 171, 172, 173

Dagbogens placering:

Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsmand/nøgleperson:

Christine Stampe

Generelle kommentarer:

Dette dokument er en del af det originale manuskript til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen. Afskriften af hele manuskriptet omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr. 32.

OBS Dokumentet er også udgivet i Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-udgivelse i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.

Omtalte personer:

Accademia di S. Luca

Johan Bravo

Anna Maria Buti

Vittoria Buti

Vincenzo Camuccini

Franz Ludwig Catel

Christian 8.

Peter von Cornelius

Alexandra von Dietrichstein

Ferdinand Flor

Pietro Galli

Constantin Hansen

Antolka Hiller

Ferdinand Hiller

H.P. Holst

Marie Høbye

Karl von Kolb

Albert Kuchler

Anton Raphael Mengs

Adam Müller

Johann Friedrich Overbeck

Elisa Paulsen

Fritz Paulsen

Giuditta Pomardi

Ponte Molle-selskabet

Niels Rasmussen
Brødrene Riepenhausen
Tommaso Saulini
Heinrich Wilhelm Schulz
Christian Stampe
Christine Stampe
Elise Stampe
Henrik Stampe
Jeanina Stampe
Pietro Tenerani
Bertel Thorvaldsen
Antonio Tosti
Julius Troschel
Carl Werner
A. Winckler

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 32. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 160 -

Da vi kom til Lastorta d. 12 Spr: 1841¹ mødte os en heel deel Kunstnere, deels Italienerne[,] Tyskere[,] Rusere[,] men især alle Danske, Colb² var og der. De havde sørget for Frokost, som smagte os ypperlig og Vinen Thorvaldsen væl godt, og paa min Bemærkning at han begyndte at blive munt[er] sagde han paa sin Humoristiske maade: [“]O det er saa længe siden jeg har faaet Orvieto³, Saa jeg maae jo smage den, og saa maae jeg slukke all den Støv ned og saa slukke Tørsten i denne Hede, og saa takke for Skaalerne, og saa smager den saa godt, saa Naturen gaaer Over Optugtelsen⁴[“], jeg seer ham nu, den kiere elskelige Gamle, med sin Lærrets Bluse paa, Mod slutningen af Reisen kappedes han og Stampe⁵ altid om at komme til at sitte hos Niels⁶ paa Bocken⁷, hvor de sagde

- 161 -

at alt tog sig bedre ud, og Thorvaldsen have faaet sig en deilig Italiensk straahat, som klædte ham fortreffelig lige som han overhovedet havde faaet sin Garderobe fornyet i Livorno med et set fine Sorte Klæder[,] en Sort Hatt, 2 par nye Støvler[,] nogle Sommer Bindklæder, 2 Halstørklæder[,] 6 par Strømper osv osv x men i Nærheden af lastorta, om byttede han strax og Klæderne, som dog klædte ham saa godt, men han fandt den saae, saa lapset ud; x

nu bleve vi fordeelte paa de fremmede Vogne, og enhver vilde gierne have Thorv: x dog han valgte at sitte sig paa Vognen hos Italienerne; og Colb som gierne havde seet ham paa sin Vogn, og som igrunden var den Thorv: holdt meest af, maatte nøies med mig og Elisa⁸, (dog gjorde han strax den uinteresserte Bemærkning: [“]hvor han Thor: dog altid viser en Takt, det er mageløs[“]) thi det var da rimelig at da han nu kom til Rom maatte han især vise Romerne Opmærksomhed :) og godt var det, thi neppe vare vi kiørte 20 Skridt før Hestene Løbe løbske og kom til at ligge oven paa hinanden i en Grøft, Gud ved hvordan vi komme af Vognen med vores Herrer, den Eene Var en Russe Hr von Habersattel⁹, og Colb havde snappet os ned, og Man havde meget mas med Hestene i Grøften dog vi kom i en Anden Vogn og var inhentede snart de Andre nu kom vi til Pontemolle¹⁰ og der kom en debutation og inviterede Thorvaldsen ind, der blev budt frugt, og Viin og holdt Taler, blandt andre af en

- 162 -

Doctor Schulz¹¹ som her følger¹²,

I Lastorta, sagde Bravo¹³ mig at han var meget forlegen med Thorvaldsen thi hans Huus var fyldt med Barneskrig osv af Gally's¹⁴ heele familie x¹⁵

som havde boet der de 3 Aar¹⁶ for at passe paa alt medens Thorv: var borte, og endnu var der, dog jeg beroligede ham og sagde vi kom nok ud af det. ☒ Nu kiørte vi i samme Orden som hidtil lige til Rom, og lige til Th:'s Huus¹⁷ deer kastede vi et Blik, og saa hen til Hiørnet hvor Bravo havde Leiet en Leilighed til os nemlig 8 Værelser, der valgte vi strax det beste til Thorv: og Christian¹⁸ som endnu vedblev deres Camarahtskab og Thor: smed sig paa Sængen som var deilig tilberedet og faldt i en dyb Søvn[.] Vinen havde ogsaa smagt ham ved Pontemolle nu havde vi travelt med at inrette os, og vi vare alle glade ved den hyggelige lille Leilighed, vores Spisestue havde en Dør til en Balkon, hvorfra vi saae i den deiligste lille Have med de yndigste Blomster og træer og fulde af Oranger og imidten et yndigt Springvand i hvis Bassin var Guldfisk, dens Plasken samt Nattergallens Sang som altid opholdt sig der, var allerkiørest, og Stampe havde 2 deilige Smaa Værelser som vendte der ud. x Mange som¹⁹ før ved at Thorvaldsen kom meget til den gamle Madame Budi²⁰, have forundret sig over, at han nu sielden eller aldrig gjorde det, dette lagde den fammille ud paa deres vis, og kunde ikke recikere at blive modsagt, da Thorv: aldrig inlod sig i Sladder og aldrig berørte samme Historie til nogen uden at man opfordrede ham, men mig sagde han endag i Hans Vaaning (: hvor jeg finder en lille Dør til laaset, :) [“]der igienem gik jeg i forige tider meget op til Budis²¹, og de som gjorde reen hos mig, kom ogsaa her²² i gennem, derved var det at en tydsk billedhugger²³ som var gift med Madam Budis datter²⁴ ogsaa kom denne Vei, han arbeidede længe her nede, og da jeg engang skulde reise havde han ventet at rigiere²⁵ hernede hos mig, og da jeg erklærede at Gally²⁶ skulde have Opsigten blev tyskeren ikke alene vred, men grov og Hedefuld, siden Har jeg lukket Døren reent af og hvem der vil ind maae gaae af Hovedtrappen, famillen der oppe troer Naturligvis at jeg har uret, og hvem ved hvordan han har forestilt sagen, skjønt de burde kiende mig fra 40 Aar dog lige meget jeg lader dem troe hvad de vil, thi il tempo e un Galant huomo²⁷, og jeg kan godt und være dem,[“] han var dog med mig 2 a 3 gange der oppe[.]

Nu kom K: h: Paulsen²⁸ og gjorde Visit dog han maatte bie Thorv: sov, han var ikke kommet i møde i lastorta med de andre Danske, endelig vognede²⁹ Thorv: og klædte sig paa og gik med Paulsen til Datteren³⁰ for at gjøre hende en Visit, hun havde været syg men var nu saa væl at hun daglig kiørte ud ☒ dette Huus havde jeg nu glædet mig til vi ret skol[de] have glæde af, og jeg troede hun skulde ret holde af mig, thi paa et Brev Thor: havde faaet fra hende i Kiøbenhavn havde han diktert mig et Svar³¹ hvor han med megen Godhed, og erkiendlighed omtaler den Giæstfrihed han nød hos Baron Stampes osv: dog man sagde strax at der var fleere Danske blevet

- 163 -

skuffede i slige forventninger, og vi kom til at sande det; derimod maatte vi takke Gud for Colb³², som godt begreb at det var vanskeligt at komme

igang medens alt var fremmet for os, han inviterede os der for alle sammen til Næste Dag til Midag³³ og saaledes blev han ved heele de 10 Maaneder vi vare i Rom, vi spidste der i det mindste hvær fiortendes Dag, og han var Opmærksomheden og hierteligheden selv, som vi ved hver en forlegenhed henvendte os om Raad til, aldrig skal jeg glemme ham hans Godhed; ✕ Thorvaldsen havde talt saa meget om ham, og jeg havde i Thor's Navn saa ofte skrevet til ham, saa jeg var glad at finde en saa aaben og Ærlig Natur som de dyder Tho: især havde rost hos ham³⁴, og saa en Maneer at han kunde have lov at sige hvad han vilde det klædte ham godt, og ingen tog ham det ilde op, strax i Lastorta, begyndte Bravo³⁵ at give sig en Air³⁶ af fortrolighed med Thor: som var latterlig, og [h]viskede i et væk til Thor: nu vi[d]ste jeg af Thorv, selv at der ingen hemmeligheder kunde finde sted Blandt dem, og spurgte høit over bordet, [“]hvad kan De have for Hemmeligheder med Bravo[,] Thorvaldsen, som de andre Danske Herrer ikke maae høre?["] og Colb tog ordet, og svarede for ham, [“]bryd dem ikke om det Baronesse[,] det er saaledes Bravos vane at gjøre sig vigtig["], og dette fandt jeg seenere medens vores heele Ophold i Rom Karakteristisk for B: Paulsen³⁷ fortalte mig blandt andet at B:³⁸ havde Pralet af de Breve han egenhendig havde faaet af Thor: og Paulsens Breve vare skrevne af en fremmet Haand, vorover de vare fornærmede, jeg sagde ham hvad jeg vi[d]ste at B: ikke havde faaet et Eeneste af Thors egen haand, men væl en heel deel skrevne af mig efter hans diktata for at lade et og andet indrette blandt andet Leilighed for os, som først var bestemt skulde været i Thors eget Huus hvor han havde sagt at have meer en[d] nok Plads, dog nu tænkte Bravo paa at ville lade kalke og muure og Mahle til vore

- 164 -

til vores Ankomst, dette Skriver Galli³⁹ strax hertil, og saa blev Thor: Bange at de skulde vænne op og ned paa Huuset og fordærve hans Malerier osv ✕ saa jeg maatte strax give Ordres at der intet maatte røres og saaledes blev det, og Gallis beboede Leiligheden fremd[eles] og istedet for at vi skulde være Thors Giæster saa blev han vores, og han boede og byggede hos os, som jo var os meget behagelig, vi vare enige om at alt skulde gaae som hidtil af Een kasse hvor han skulde betale en 5te deel af. ✕ Næste Dag⁴⁰ førte Thor: os til de Vigtigste Stæder, og saaledes fremdeeles hver dag, i den første Tid, og vi besøgte Steder hvor Thor: selv ikke havde været i 40 Aar, blandt andet[.]

Den første Dag vi spiste hos Colb d. 13de Sep:⁴¹ ✕ havde Thorv: en Orden med, som Kongen af Danmark⁴² havde sendt ham, tillige med et Brev⁴³ hvor han ønskede ham en lykkelig Reise og at han skulde give Colb denne Orden for sine Gode Tienester, mod de Danske osv denne orden blev nu ved Bordet paastukket Hr: Colb, og Kongen Af Danmarks Skaal drukket i Schampagne, ✕ D. 18de Spt:⁴⁴ vores Konges fødselsdag, ventede vi pa Invitation fra Hr: Paulsen⁴⁵, (: hvor Thor: havde været inviteret Een eneste

gang :) thi da jeg proponerte ham en Dag før vi ret var i Orden han skulle gaae til og spise Midag hos hans datter, svarede han: [“]troer De jeg gaaer der uden at være inviteret saa tager de høiligen feil[”]; kort De havde giort en lille Dine for ham, hvor endeel af deres Venner Vare men ikke Een Dansk eller nogen af Os, nu troede vi at Kammerherren som var deilig Monteret og havde et stort Locale vilde Kongen til Ære giøre et gilde dog der blev intet af, og Colb kom og sagde vi maatte tage tiltakke hos ham, og det vare vi godt tient med, thi der morede vi os altid, og

- 165 -

Kongens Skaal blev udbragt, og drukket af ganske Hiertet, og senere ente ⁴⁶ det, som overalt hvor Thorvaldsen ogsaa var, med at man og drak hans Skaal, Kongen i Vores Kreds :). Da vi tillige ⁴⁷ havde vores lille Jeaninas ⁴⁸ Geburstag, saa var hiemme hos os Børne Sælskab, hun havde giort et par smaae Italienerinders bekiendskab, Thorvaldsen fulgte dem i Caffé nuovo ⁴⁹, og siden i Marionet Theatret ⁵⁰, som var dem en stor Glæde. Han havde desuden givet Jeanina en nydelig Present de 4 Aarstider ⁵¹ i Pasta. Nu strømmede hver Dag visitter ind, og vi gjorde mange interesandte bekiendskaber.

I almindelighed kørte vi hver dag en Tuur, snart til Villa Pfamilli ⁵², Villa Borgese ⁵³, saa omkring i Byen (Piatza Navona ⁵⁴ som i August bliver sat under vand ⁵⁵, for friskhed skyld, og der er Conresussen ⁵⁶) denne Plads morede os ofte at besøge ikke allene for sin Skiønhed skyld men og for at see det Liv[,] den Comers ⁵⁷ der var hver Tirsdag og fredag hvor alt mulig fandtes der til salg, og aldrig har jeg seet den Pragt af Grønsager, og frugt, samt fugle vildt, som i Rom, og saaledes er det og umaadelig den mængde udmærkede fisk man der haver, overhovedet er der vist ingenstæder i Eyropa hvor man kan leve saa godt, og saa billig som i Rom naar man først er lit bekiendt, og især naar man haver bekiendtere som tager sig af Een, thi skal man stoele paa Locandiererne ⁵⁸, saa benytter de sig strax af eens ukiendskab. osv ☒

Idag den 20de ⁵⁹ besøgte vi Poulsens Villa fuori Porta Pia ⁶⁰ med Thorvaldsen, N:B: der var ingen derude, de boede endnu i Byen, og Thor: meente vi kunde nok see det, det var ret smukt, derfra at see den Antiche Broe, osv, ☒

Det følger af sig selv at vi alt havde fleere gange besøgt Coliseum[,] Panteon osv første sted Coliseet og især morede det Thorv: meget at see lille Christians ⁶¹ Glæde og Henrykkelse, ja jeg maa tilstaae det gjorde det Intryk paa mig at jeg ikke kunde mæle, men fik Taarene i Øinene Een Dag var det den elste Cloak ⁶², Janus Buen ⁶³[,] Guldsmedenes Bue ⁶⁴, og saa til St Pauls kirken ⁶⁵, saa en Anden dag til Eqeria Dahlen og Grotten ⁶⁶.

- 166 -

en yndig Tuuer, og saa derfra til Cecilia Metellas Grav ⁶⁷, Sestus Piramiden ⁶⁸ osv Cara callas Arena ⁶⁹ og saa Sestus Pira miden

Idag d. 28de⁷⁰ atter Panteon og Thorv bestiger dens Cupell det var saa besværlig at jeg led meget af Angest dog Thor: som aldrig var Svingel⁷¹, kom let der op, skiønt Kaabertaget⁷² var saa glat at krybe op [af] og jeg ikke begriber hvor han og børnene kom derop og saae ned i Kirken. der havde han ikke været i Mange Aar dog nu var han vores Cicerone⁷³ og gjorde alt ja vilde vi skulde see alt, og var stolt af at vise os det beste Rom eiede, som jeg hiemme paa Nysøe var vandt til naar han besøgte ham nogle af hans Venner, (saa peiede han altid det smukkeste ud, [“]og seer, de[,]”] sagde han, da han fra Tapernøie af kunde see heele Jungshoved Gods ligge strække langs Søen, [“]dette hører alt til vores Baronie[“], saa ledes pralede han nu for os paa en elskværdig maade med alt herligt i Rom, og nød vores beundring, som om det var noget der tilhørte ham; han følte sig virkelig og saa lykkelig og væl i sit gamle Rom igien, især saa længe han havde den levede i den fammille som han nu i fleere Aar havde fundet sig saa væl hos, om formidagen var bestemt for Børnene at Læse, saa gik Han og jeg gierne, ud at besøge enten Antiquarne, eller Kunstnere osv, saa ledes var der Een som havde bedet Thor: besøge sig, og saa var der en Anden som vilde have hans Raad, selv Tenerani⁷⁴ havde bedet mig endelig huske Thorv: paa at komme for at see paa Hans Statye af Kongen af Neapel⁷⁵ og saaledes saae alle Kunstnerne ham gierne hos sig nogle faar at faae gode Raad, andre for at i det Haab at han vilde kiøbe deres Arbeider[.] Af dem⁷⁶ var der mange især Italienerne, thi disse fremmede stod sig altid Bedre, selv om de ikke vare udmærkede, thi de kom jo sielden til Rom, uden at have en eller anden Understøttelse, de stakkels Romere, havde kuns deres egen dygtighed at stoele paae og naar de og vare flinke, saa er der saa mange udmærkede Kunstnere i Rom, og der skal ofte foruden Kunsten selv: en hvis Rutine til at gjøre sig giældende, og bekiendt i Rom for de fremmede som komme og gaae ☒ Een ung Blond Mand, som ofte havde været hos os for at besøge Thor: sagde mig endag, om jeg ikke vilde komme med Thor til ham⁷⁷ da han havde et Billede ferdig, som snart skulde sendes bort, jeg som ansaae ham for en halv dreng, der først skulde

- 167 -

Lære noget, sagde jo, men tænkte [“]du har tids nok[“], der vare saa mange bekiendte vi først skulde see, Thor. sagde væl han var dygtig dog det meente jeg gialt, for hans Alder thi jeg troede ham en 22 aar gammel eller allenfals af godmodig [og] høflighed, som jo oftere hendte den kiere Th: ☒ men Een dag gik vi der forbie det var via: [tom plads] og slap derind[.] nu kom vi ind i en deilig arengeret Etage Møbleret med kosbare Antique Møbler og mange udsøgte Antique Ting, som vare Malerisk udvalgte, og Værelserne malede og decorerede i Popejansk smag osv osv ☒ og her fandt vi Manden ikke alene med en smuk Kone men med nogle deilige Børn, dog det var nu ikke saa kunstigt, men min forbauselse steg ved at see hans Arbeider, thi de vare virkelig mesterlige deilige, ja

udmærkede, dog nu fik jeg respekt og Thorv:, satte ham blandt nogle af de første Malere i Rom det var C: Werner⁷⁸ senere saa vi ham ofte, og han var ogsaa fuld af Sælskabelige talenter, spildte nydelig paa Gitarre[,] dandsede deilig Sang allerkierest, joglede til fuldkommenhed og gjorde fortreffelig Taskenspillerkunster. Da vi om Vinteren meget spillede lotterie⁷⁹ spille han ofte med os, og imellem Tegnede han i Børnenes Album, og Opfordrede mig til at have Penseler, Sepia⁸⁰, Papir, osv liggendes, da Man dog gierne saaledes, vilde have noget i Hænderne naar de vare her hvor saa mange kunstnere her vare jo samlede her om Aftenen, hver Aften; saa ledes havde de det, hos Hillers⁸¹ og i andre Huuse, hvor han kom, dog jeg betakkede mig ☒ de kunde have nok synes mig af at Arbeide heele Dagen, de gik vist ikke til deres Venner for at begynde hvor de nylic havde sluppet ☒ ikke desto mindre kiøbte han mig selv alt nødvendigt og

- 168 -

Tegnede, samt Malede mig 4 a 5 forskiellige Gange, noget ud af Hovedet, som hvor man strax kiendte Mesteren, endeel Andre Konstnere vare en Aften nærværende og forbausedes ved den hurtighed med hvilken han Arbeidede, vi tog en Gang Uhret frem og i en Halv time havde han fulendt et nydelig lille udført Usigt af et bestemt sted i Cisilien⁸², med mange fine figurer og sligt ☒ og ligeledes gjorde han med Pænselen i Zepia, de nydeligste Landskaber, med megen Efect og uden engang at tegne Contuur han brugte slet ikke Blyanten; i en halv time eller 3/4. ☒ altid Egne som han kiendte saa godt, at han uden at betænke sig et Øieblik kunde Male til; som naar man strikker paa en Strømpe ☒ jeg har af ham adskilligt i min Album⁸³, som nu efter haanden blev meere og meere interesandt; ☒ Capitolet⁸⁴, Museet, og Galierne⁸⁵, som paa visse Dage vare at see, besøgte vi af og til som det convenerte os ☒ Apropos den 3e dag⁸⁶ efter vi vare komne til Rom besøgte Thor: først til sit Atelieer⁸⁷, jeg var med ham, og vi fandt i et af de smaae Ateliers, hans Billede⁸⁸ bekranset Med Laurbær, og en stor Blomster Buquet, en Vase foran den paa hver side af den, og en af Arbeiderne⁸⁹ som havde Hugget Billedet frem sagde et digt han selv havde gjort, det var endnu noget af den uskyldigste hyldest han havde faaet men det var rørende af en simpel Arbeider[,] Konstnerne alle Nationers og en heel deel ikke Kunstnere Giorde og et stort Gilde, hvortil vi alle vare inviterede dog da vi seenere hørte at man var lidt forlegen med damerne, saa undskyldte vi os, dog skal det have været meget net, og jeg haver den Laurbærkrands han ved den Leilighed fik med Baandene hvor der staaer: ["]zum frohen Ryckehr, Rom d 19 Spr:1841⁹⁰[."] Hr: Flor⁹¹ skal ved den Leilighed have været meget god, ☒ der saaes i et Transparent en Genie og en Viktoria (inhente nærmere⁹², osv ☒) Kychler⁹³[,] Hansen⁹⁴ og Adam Møller⁹⁵ vare daglige Giester hos os senere kom

- 169 -

H.P. Holst⁹⁶ og ham synes vi alle meget godt om, nu blev der afvexlende læst, om Aftenen, dog maatte vi dog altid ende med lidt Lotterie⁹⁷ det

holdt Thor saa meget af, og var altid et oplivende Midel skjønt han og saa gjerne hørte fore læse, og selv ofte ønskede det, men i længden blev man søvrig og saa hialp spillet; Et Om Søndagen kom de Danske gjerne tidlig og vi havde som Oftest en Længere tur for, saasom til Fraskati⁹⁸ eller Albano⁹⁹, Tivoli¹⁰⁰, osv som i Egnen af Rom som ikke hørte til den reglementerte Route (. der var Maleren Catell¹⁰¹, en ypperlig fører, og Riepenhausen¹⁰² var og i mellem vores Ciserone¹⁰³ begge Gamle Romere dog vare disse Tuurer for det meste ikke længere en[d] at vi kunde komme hiem at spise til Kl: 5 à 6 saa spiste vi hiemme hos os selv, og vores Danske Jomfrue¹⁰⁴ havde ofte lavet os en eller Anden god dansk Ret. foruden hvad Kokken sendte os, som ret smagte de længe hiemmet fraværende godt, og Thor var da altid med, som han i grunden næsten altid var hiemme hos os ☒ og var han En gang bort et Sted hvor vi ikke vare med, og han ikke kunde undslaae sig, saa savnede vi ham strax og han sagde da ogsaa ofte han var altid bedre hiemme: og sang det verß: [“]ou peut on etre mieux qu’au sein de sa famille¹⁰⁵[”] ☒ foresten var det og morsomt, at see Thors glæde over de væl bekiendte Italienske Retter, f ex Carscoffi, og Brockoli, ville Asparges, og især nogle smaae bitte fisk som heder Tiller, disse kunde han spise en Mængde af, og jeg maatte altid raabe stop naar Tuuren til ham kom at tage for sig, ellers Tømte han fadet, som ellers var temelig stort. ☒ et Bevis [paa] hvor glad Thorv: var ved at føle sig være kommet lykkelig hertil, og at have over staaet den store Reise var ogsaa den begierlighed han havde ved at glæde mig og Børnene og vi gik næsten aldrig ud sammen uden han kiøbte En eller Anden Ting til os, saa var det en Zøile¹⁰⁶ af Rosso antico¹⁰⁷, saa var det udskaarne Giemmer¹⁰⁸[.] Mosaiks, Brøstnaale, smaae Bronse figurer osv osv, og jeg især har en utallig saadanne smaa Erindringer fra de Dage[.]

- 170 -

No 3 =

Jeg troer ogsaa han gjorde det, for at fornøie folkene i Butikken, som han alle kiendte og som vare glade ved at see ham, de have nok tient mangan en Skilling ved ham og der for vi[d]ste de heller ikke nogle af hvordan de best skulde glæde ham, især de Antiquarene, (disse forærede baade Børnene og mig en Mængde Antique Lamper, som jo i Rom findes i saa stor Mængde der var en Mand som Handlede med kosbare Steen sorter, han forærede mig noget deilig Malakit¹⁰⁹, og en Conquille skierer Saulinn¹¹⁰ som i Tusinde vis haver ladet skiere efter Thorv:’s Værker i Conquille, var over maade galant, og foruden fleere smaae ting i Conquill bragte han mig den siste dag¹¹¹ jeg var i Rom en smuk marmor Brevtrykker med Thorvaldsens Portrait infattet i ☒ osv osv ☒

d. 29 Spr: var stor Stads i St Micheli¹¹². Thorv: var her til inviteret af Cardinal Thosti¹¹³, Skatmæster men Thor: vilde vi skulde alle gaae med, thi der var en Examen som enhver kunde bivaane og som Han Tosti¹¹⁴, holdt eengang om Aaret, over et Asyl som han havde oprettet, Bygningen

rakte sig en heel Gades længde, det laae ved Ripa Grande¹¹⁵, her blev nu Børn Opdraget til alle mulige Ting og fra smaae, til de vare Mestere, og saa sadt i Vei, Der var f: ex: udstillet den Raae Uld som den var klippet af faarene, i en krog af en stoer Sahl hvor man saagar havde ud stelt faaret udstoppet i et anden Hiørne saae man ulden Kardet og saa spunden, farvet osv osv de deiligste farver, og Schateringer¹¹⁶, og saa saae man den vævet i tøier, saa tøiet paa væven, og nydelige forskellige sorter, men især forbausedes jeg over de deilige Gobelins[,] Tapiserier som de vævede, det har jeg aldrig seet mage til, alle mulige Haandværker, og ganske udmærkede Tegnere

- 171 -

N 4

Tegnere, Kaaber stikkere, og Modelerer bleve Opdragne hvorav deres beste Arbeider varre paa den dag udstilt, ja jeg kiender næsten intet hvori der ikke blev undervist i denne Anstalt, efter som Barnet, og den meere Voxne vise evne og talent, saaledes saae vi en Mængde Børn, som samme dag, Sang i Kirken og havde lært hvad de kunde i samme Asyl, men det var noget ganske fortrinlig, og jeg glemmer aldrig hvor det frapeerte os at see hvad det var for Børn der havde disse prægtige Stemmer, men især den dygtighed og presition. ☒ kort vi kom der til, og før vi vi[d]ste af det bragte en Vagthavende Officer Thorvaldsen til Cardinalens Værelse, vi fulgte med uden at vide, hvor det var han førte os, og jeg blev lidt forskrækket da vi saae Salen fuld af Cardinaler, og fornemme dragter, dog blev snart beroeliget da Thor: havde presenteret os og Cardinalen efter de første Complimenter Venligen, og især Artig, (thi han saae gruelig fornem ud :) inviterede os til frokost Bordet, her var nu meget elegant og mange Tienere til Opvarnting; til min store Glæde fandtes en Dame her i sælskabet foruden os og det var Baronesse Camucini¹¹⁷, som jeg kiendte[,] en fransk dame gift med Maleren Camucini¹¹⁸, som man har gjort til Baron, Manden har været udmærket smuk og fahrlig, Thorvaldsen har fortalt mig mange Historier om ham og en hvis Hertuginde, nu var Manden 60¹¹⁹ men meget galant, og kunde ikke vænne sig fra at sige de aller deiligste Ting, Da Frokosten var forbie kom man og hentede Tosti¹²⁰ og han anbefalede mig til Camucini og fru Cam Konen til Thorvaldsen da han ifølge med en heel Suite skulde udeele Premier, osv, Melle W:¹²¹ og vore Børn vare alle med og nu gik vi fra det eene til det andet, og paa denne Vandring, var det ikke sielnd at vi mødte Thosorieren¹²² og hans følge, som alles Øine viledede paa thi her gielder jo en Cardinal for en Prinds, og meere hos os, ☒ og vi vare ikke lidet stolte over at han saa værdigede os nogle Ord, og i sær var han meget Venlig mod Thorvaldsen, (jeg maae dog bemærke at same Cardinal kom til Thor. og gjorde en Visit nogen tid efter vi vare komne til Rom, efter at Thorv: havde gjort ham visit, og af ham modtaget 3 Guldmedallier¹²³ som han havde lagt tilside for Thor: for de 3 Aar han havde været borte

- 172 -

fra St. Luca¹²⁴, mig gjorde hans Eminenz ogsaa Visit efter at have sendt sin Secretair til Thor. for at spørge hvor jeg boede, men han fandt mig ikke hjemme :)

Endelig da vi havde seet alt og Gud tienesten begyndte bleve vi førte ind i Cardinalens meget rummelige stoel og der var det vi ret gottede os ved Elevernes Musik, nu faldt Baronessen¹²⁵ paa Knæe og holdt det ud jeg troer i 2 Timer, Baronen¹²⁶ fortalte mig at han havde absolution¹²⁷ for hans helbred skyld, og paa min forundring over at hans Kone kunde holde det saa længe ud, fortalte han mig at han som Barn havde maatte ligge ofte saa længe at den kolde Sved perlede ned af ham, men tilsist venner man sig der til, Thor: havde sat sig ned og vare falden i en lille slummer, paa engang kommer Cardinalen og alle bukke, jeg fik travelt med at trække Thorv: i Ærmet og han reiste sig hurtig, og buggede Hovedet i en erbødig stilling, men paa Knæe lagde han sig ikke som alle gjorde da Cardinalen gjorde det, og det paa den gruelig horde steengulv, og en Stoel havde han for sig, hvorpaa han lagde Armene, nu tog fr Camucine en Pude og sendte Cardinalen med en Af de unge Præster som stod der til opvarning, denne lod sig ikke forstyrre fra at rimse bønnerne og man gav tegn til Præsten at bringe den til Thorvaldsen, som da han ikke vilde ligge paa Knæe, sendte den videre, hvorpaa Cardinalen, sendte ham, som vi alle synes: et Tordnende Blik, han var vred over at Thor: ikke Knæede; ☒ endelig var han ferdig og gik, og vi takkede Gud thi det blev meget lang, og nu gik vi til vore Vogne, paa den Vei sagde Baronen mig at han havde lagt noget til side for mig som han haabede vilde glæde mig, hans Kone og han, vare blevne enige om at det burde jeg have, det var nemlig Thors Portrait, mahlet af Camucini¹²⁸ som denne havde ladet tegne af den udmærkede Tegner: Duvantini¹²⁹, dette blev jeg meget glad ved, thi det var synes mig smukkere en[d] Originalen dog forsømte jeg ikke at ved denne leilighed at takke at sige at en nok saa ubetydelig smule Tegnet af hans egen Haand, vilde endnu være mig kiere, hvorpaa han svarede: [“]De skal bestemt faae en Tegning af mig til Deres Album¹³⁰[”], og jeg tænkte det blev nok ved Løftet, men en 4 Uger senere bragte hans Kone mig det som han exprè havde giort, og det blev det sidste i hans Liv han Tegnede, thi skiønt han lever endnu¹³¹, saa fik han kort her efter et apoplextisk tilfælde s[om] haver ganske berøvet ham brugen af Hænderne, Ham ere Alle enige om at kalde den første blandt de Italienske Malere, fra den Tid. ☒ Nu kom vi meget sultene hjem og Thorv: lovede det skulde vare længe inden han atter skulde bivaane en Gudtjeneste her, og saa var han hjemme ved alle festerne i Paasken, og arbeidede flitig for lukkede Døre

- 173 -

at kiøre Tuur, og besøge alle de man[g]foldige villaer, og see værdige stæder ved og i Rom, det morede Thorv: overordentlig, samt Gallerier at besøge, hvoraf der vare mange han ikke havde seet i mange Aar, og der

var selv dem han aldrig havde seet, som f. e:x: de Fresko Malerier¹³² i en Palaze, hvor en Englænder¹³³ boede, der saa vi af Cornelius¹³⁴[,] af Overbeck¹³⁵

osv. x

I villa Albano¹³⁶ saae vi et smukt Billedgallerie, dog især 2 Tegninger som forestiller Amor og Psiches Brølup¹³⁷ for med Bakanter, osv, af Gulio Romano¹³⁸ [xxx] t[xxxxxxx] t[xx] Thorvaldsen og han sad over ½ Time og betragtede[,] i samme Villa var og 2 deilige Antikke Mosaicker¹³⁹, forestillende: en Skoele, hvor en Philosoph, demonstrerer for sin Dicipel og det anden Stykke Andromeda befriet af Perseus, begge fundet i Tuskulum¹⁴⁰ x al sligt viste Thor bedre en førerne og var overhovedet fortreffelig at have med, især i Galerierne hvor man sparede megen tid med at gaae forbie det som ikke var værd, og lige til det gode, som han paa en prik vi[d]ste hvor hængte, og gjorde os opmærksom paa Skønhederne af., Villaen var deilig decoreret, og Plafonden i en af Sahlene[,] Apollo osv¹⁴¹ var Mahlet af Raphael Mengs¹⁴², Væggene af deilig Marmor med in lagt Mosaik og smaae basrelief som Gemmer, saa og Gulvene af Marmor, desuden fandtes Cosbare Cartons af Dominichino¹⁴³, osv dog især var der adskillige Deilige Statyr¹⁴⁴, og utallige Fragmenter af Antikiteter prægtig arengeret, og Kaffeuset¹⁴⁵[,] Vestibulen, og alle smaa Badehuus værelser, med de Zeuler i hundredevis af kosbare marmorsorter fornøiede Øieet, x

¹ 12.9.1841 ankom Thorvaldsen og familien Stampe til La Storta, Rom, hvor de blev modtaget af selskaber af danske, tyske, italienske og russiske kunstnere.

La Storta er sidste poststation for den ordinære postdiligence, før man nåede Rom, ca. 15 km nord for byen. Det var normalt, at personer, der rejste fra eller til Rom, blev budt farvel eller velkommen her.

² Dvs. den tyske handelsmand, bankier og konsul Karl von Kolb.

³ Dvs. vin fra byen Orvieto, sandsynligvis hvidvin.

⁴ Dvs. medfødte egenskaber, det tillærte, jf. optugtelse i Ordbog over det danske Sprog.

⁵ Dvs. den danske baron af Stampenborg Henrik Stampe.

⁶ Dvs. den danske kusk og fragtmand Niels Rasmussen.

⁷ Dvs. bukken.

⁸ Dvs. Christine og Henrik Stampes ældste datter Elise Stampe.

⁹ Denne russer Hr von Habersattel er p.t. uidentificeret.

¹⁰ 12.9.1841 blev rejseselskabet modtaget af deputation ved den berømte bro over Tiberen i Rom Ponte Molle. Her fik Thorvaldsen antagelig overrakt Ponte Molle-selskabets bajoccoorden, N89.

¹¹ Dvs. den tyske arkitekt og kunsthistoriker Heinrich Wilhelm Schulz.

¹² Talen er ikke overleveret, men i Thorvaldsens bogsamling findes en af Schulz' publikationer med en håndskreven dedikation. Hæftet må været blevet overrakt Thorvaldsen under hans ophold i Rom.

¹³ Dvs. den dansk-tyske maler, konsul og etatsråd Johan Bravo.

¹⁴ Dvs. den italienske billedhugger Pietro Galli.

¹⁵ Kryds. Dvs. indvisningstegn. Der findes intet modsvar i teksten.

¹⁶ Da Thorvaldsen rejste til Danmark 1838, flyttede Galli ind i hans lejlighed i Casa Buti og ledede værkstederne ved Piazza Barberini indtil billedhuggerens tilbagekomst 12.9.1841.

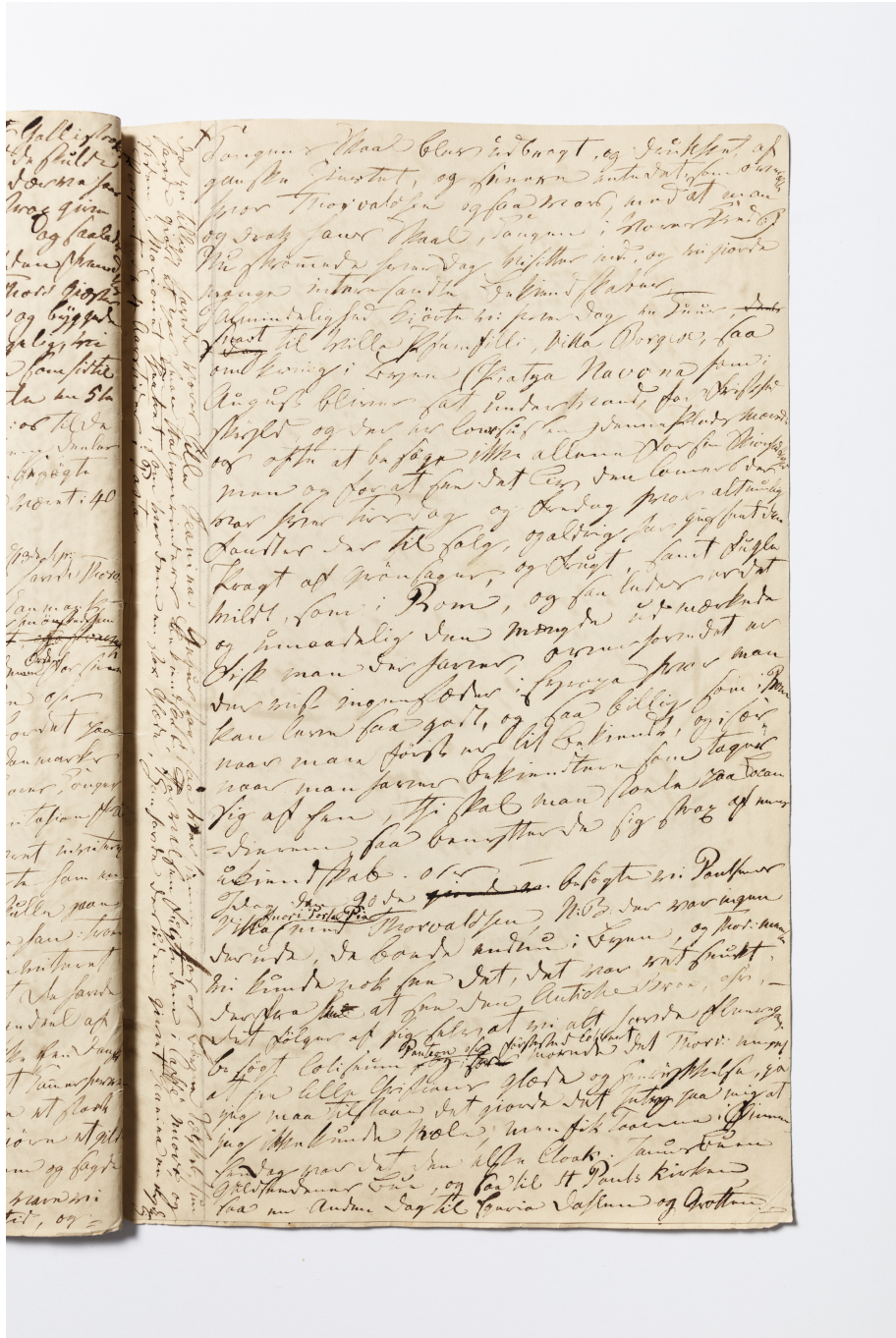
- ¹⁷ Dvs. Casa Buti. Se evt. mere i referenceartiklen herom.
- ¹⁸ Dvs. Christine og Henrik Stampes yngste søn Christian Stampe.
- ¹⁹ Følgende er skrevet i venstre margen på den anden led: "x Mange som før ved at Thorvaldsen kom meget til den gamle Madame Budi, have forundret sig over, at han nu sielden eller aldrig gjorde det [...] og de som gjorde reen hos mig,"
- ²⁰ Dvs. den italienske værtinde Anna Maria Buti. Anna Maria Buti var Thorvaldsens værtinde i de mange år, han boede i pensionatet Casa Buti i Rom.
- ²¹ Dvs. værtsfamilien Buti. Anna Maria Buti var gift med Camilio Buti, med hvem hun fik fire børn.
- ²² Følgende er skrevet på p. 163 i venstre margen på den anden led og er en fortsættelse af tekst i margenen på p. 162: "kom ogsaa her i gennem, derved var det at en tydsk billedhugger som var gift med Madam Budis datter ogsaa kom denne Vei [...] og jeg kan godt und være dem, han var dog med mig 2 a 3 gange der oppe[.]"
- ²³ Dvs. den tyske billedhugger Julius Troschel.
- ²⁴ Dvs. Camillo og Anna Maria Butis datter Vittoria Buti, som blev gift med Julius Troschel i 1834.
- ²⁵ Dvs. være den øverste leder, styrer af et område, jf. regiere i Holbergordbogen.
- ²⁶ Dvs. ovennævnte Pietro Galli.
- ²⁷ Dvs. "il tempo è un galantuomo." Citatet tilskrives den franske forfatter Voltaire (1694-1778), egl. François-Marie Arouet.
- ²⁸ Dvs. den danske oberstløjtnant og kammerjunker Fritz Paulsen.
- ²⁹ Dvs. vågnede.
- ³⁰ Dvs. Thorvaldsens italienske datter Elisa Paulsen. 12.9.1841 besøgte Thorvaldsen Elisa Paulsen.
- ³¹ Antagelig brev af 22.10.1839 fra Thorvaldsen til Elisa Paulsen.
- ³² Dvs. den tyske handelsmand, bankier og konsul Karl von Kolb.
- ³³ 13.9.1841 spiste Thorvaldsen og familien Stampe middag hos Karl von Kolb.
- ³⁴ Se evt. kopi af Thorvaldsens fine anbefalingsbrev af 2.7.1840 til Karl von Kolb. Det er ikke usandsynlig, at Christine Stampe var brevsriveren bag netop dette anbefalingsbrev.
- ³⁵ Dvs. den dansk-tyske maler, konsul og etatsråd Johan Bravo.
- ³⁶ Dvs. optræde paa en stolt, "vigtig" maade, jf. air i Ordbog over det danske Sprog.
- ³⁷ Dvs. Thorvaldsens svigersøn Fritz Paulsen.
- ³⁸ Dvs. Johan Bravo.
- ³⁹ Dvs. den italienske billedhugger Pietro Galli.
- ⁴⁰ 13.9.1841 viste Thorvaldsen familien Stampe rundt i Rom.
- ⁴¹ 13.9.1841 blev Thorvaldsen og familien Stampe inviteret til middag hos Karl von Kolb.
- ⁴² Dvs. den danske kong Christian 8.
- ⁴³ Omtalte brev er ikke overleveret. Det vides ikke, hvilken kongelig orden Karl von Kolb blev tildelt af Christian 8., men antagelig blev Kolb udnævnt til Ridder af Dannebrog.
- ⁴⁴ 18.9.1841 fejrede Thorvaldsen og familien Stampe Christian 8.s og Jeanina Stampes fødselsdag.
- ⁴⁵ Dvs. den danske oberstløjtnant og kammerjunker Fritz Paulsen.
- ⁴⁶ Dvs. endte.
- ⁴⁷ Følgende passage er skrevet i venstre margen på den anden led: "Da vi tillige havde vores lille Jeaninas Geburstag [...] Han havde desuden givet Jeanina en nydelig Present de 4 Aarstider i Pasta."
- ⁴⁸ Dvs. Christine og Henrik Stampes yngste datter Jeanina Stampe.
- ⁴⁹ Dvs. Caffè Nuovo, som lå i stueetagen af Palazzo Ruspoli i Via del Corso ikke langt fra Roms måske vigtigste kunstnercafé, Caffè Greco.
- ⁵⁰ Antagelig det berømte marionetteater Casotto dei Burattini, som kan ses på Achille Pinellis radering, E977,31.
- ⁵¹ Dvs. Thorvaldsens fremstilling af livets aldre og årets tider, jf. A642, A643, A644 og A645 – muligvis i spiselig pastadej, som det synes at fremgå af det følgende.

- ⁵² Dvs. den romerske park Villa Doria Pamphili, Rom.
- ⁵³ Dvs. den romerske park Villa Borghese. Parken har fået sin navn efter slægten Borghese.
- ⁵⁴ Dvs. Piazza Navona, en plads i det centrale Rom.
- ⁵⁵ Dvs. den såkaldte Lago di Piazza di Navona, hvor pladsen blev oversvømmet lørdag og søndag i august måned fra 1700-tallet til ca. 1860'ernes slutning.
- ⁵⁶ Dvs. virvar, jf. konfusion i Ordbog over det danske Sprog.
- ⁵⁷ Dvs. lystighed, morskab, jf. kommers i Ordbog over det danske Sprog.
- ⁵⁸ Dvs. værthusholderne.
- ⁵⁹ Dvs. 20.9.1841.
- ⁶⁰ Dvs. familien Paulsens landvilla uden for Roms byport Porta Pia.
- ⁶¹ Dvs. Christine og Henrik Stampes yngste søn Christian Stampe.
- ⁶² Dvs. Cloaca Maxima, der munder ud ved Tiberen i nærheden af den såkaldte Janus-bue, der nævnes i det følgende.
- ⁶³ Dvs. den såkaldte Janus-bue på Forum Boarium / ved Via del Velabro i Rom. Bygningen er en slags antik triumfbue med en indgang på hver side og en kvadratisk grundplan. Det er dog uvist, hvad bygningens formål egentlig var, og præcis hvornår den blev bygget. Den anses i dag for ikke at have noget at gøre med den romerske gud Janus.
- ⁶⁴ Antagelig Arco degli Argentari, færdiggjort 3. årh. og blev senere inkorporeret i kirken San Giorgio in Velabro i nærheden af de to monumenter, som Stampe nævner i det foregående.
- ⁶⁵ Dvs. San Paolo fuori le Mura, Paulus-kirken uden for murene. Kirken udbrændte delvist natten i 1823. Genopbygningen startede i 1826 og var færdig i 1854, hvor pave Pius IX kunne indvie kirken.
- ⁶⁶ Antagelig den mytiske dal og grotte i Ariccia, hvortil nymfen Egeria flyttede, da hun havde mistet sin husbond.
- ⁶⁷ Dvs. Cecilia Metellas gravmæle fra 50 f.Kr. nogle få kilometer uden for Rom på Via Appia Antica.
- ⁶⁸ Dvs. Cestus-Pyramiden, som blev opført 12 f.Kr. ved Porta San Paolo.
- ⁶⁹ Det vil højst sandsynlig sige Caracallas Termer, bygget 212-216.
- ⁷⁰ 28.9.1841 besøgte Thorvaldsen og familien Stampe Pantheon. De besteg kuplen.
- ⁷¹ Dvs. svimmel, svinglende, jf. svingel i Ordbog over det danske Sprog.
- ⁷² Dvs. kobbretaget.
- ⁷³ Dvs. vejviser ell. vejleder, jf. cicerone i Ordbog over det danske Sprog.
- ⁷⁴ Dvs. den italienske billedhugger Pietro Tenerani.
- ⁷⁵ Dvs. Teneranis monumentalstatue af Ferdinand 2. af Begge Sicilier (1810-1859), som Tenerani havde fået bestilling på i 1839. Thorvaldsen så højst sandsynlig gipsmodellen af statuen, som siden blev støbt i bronze og 1857 opstillet i Messina på Sicilien, hvor den stadig befinder sig ved adressen Via Giuseppe Garibaldi, 265.
- ⁷⁶ Følgende passage er skrevet i venstre margen på den anden led: "Af dem var der mange især Italienerne, thi disse fremmede stod sig altid Bedre [...] en hvis Rutine til at gøre sig gjeldende, og bekiendt i Rom for de fremmede som komme og gaee ☒"
- ⁷⁷ Ultimo september 1841 besøgte Thorvaldsen den tyske maler Carl Werner.
- ⁷⁸ Dvs. den tyske maler Carl Werner. Werner var gift med Giuditta Pomardi.
- ⁷⁹ Se evt. emneordet Lotterispil.
- ⁸⁰ Dvs. jordbrunt farvestof, opr. udvundet af blækspruttevæske, jf. sepia i Ordbog over det danske Sprog.
- ⁸¹ Dvs. hos den tyske komponist Ferdinand Hiller og hans kone Antolka Hiller.
- ⁸² Dvs. Sicilien.
- ⁸³ Dvs. Stampes gæste- og vennealbum, som p.t. ikke kendes nærmere. Carl Werners tegninger til Stampe kendes p.t. heller ikke.
- ⁸⁴ Dvs. en af Roms syv høje beliggende mellem Marsmarken og Forum Romanum, hvorpå der siden antikken har ligget et tempel. Det nuværende Capitoltempel blev anlagt af Michelangelo fra slutningen af 1530'erne.

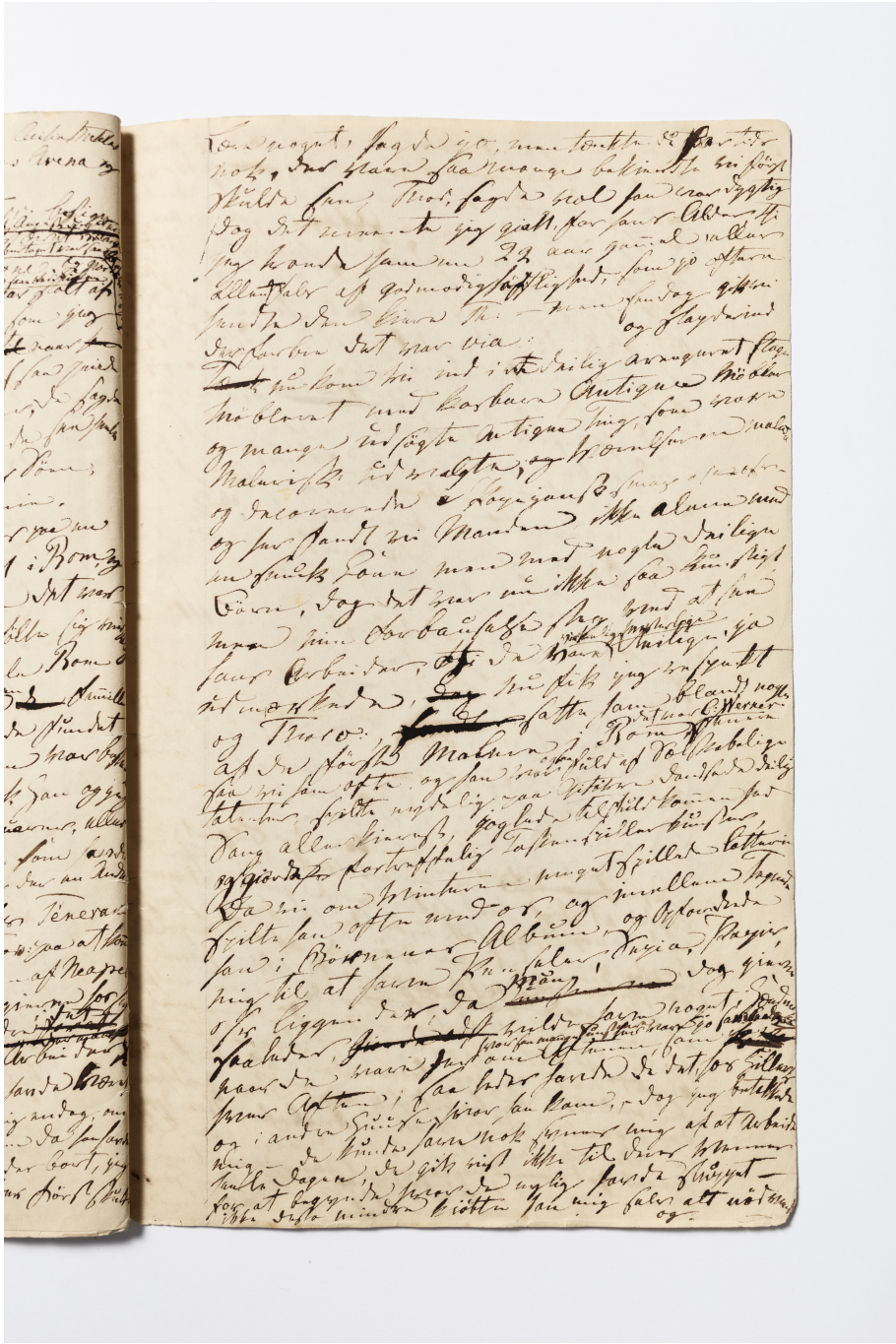
- ⁸⁵ Højest sandsynlig Musei Capitolini, dvs. kunstsamlingerne i Palazzo Capitolino og Palazzo dei Conservatori på Kapitolhøjen.
- ⁸⁶ Dvs. antagelig 15.9.1841.
- ⁸⁷ Dvs. Thorvaldsens værksteder ved Piazza Barberini.
- ⁸⁸ Dvs. en p.t. uidentificeret portrætbuste, forestillende Thorvaldsen.
- ⁸⁹ Dvs. den p.t. uidentificerede billedhugger, som var ophavsmand til den omtalte portrætbuste af Thorvaldsen.
- ⁹⁰ 19.9.1841 var Thorvaldsen og familien Stampe til fest i Teatro Fiano i anledning af Thorvaldsens tilbagekomst til Rom med deltagelse af de derværende udenlandske kunstnere. Thorvaldsen blev båret i procession med fakkeltog til hans bolig i Via Sistina.
- ⁹¹ Dvs. den tyske maler Ferdinand Flor.
- ⁹² Dette er en redaktionel huskenote til Stampe selv, om at hun skal bede rette vedkommende om oplysninger om festen. Det fik hun øjensynlig ikke gjort.
- ⁹³ Dvs. den danske maler Albert Küchler.
- ⁹⁴ Dvs. den danske maler Constantin Hansen.
- ⁹⁵ Dvs. den danske maler Adam Müller.
- ⁹⁶ Dvs. den danske forfatter H.P. Holst.
- ⁹⁷ Se evt. emneordet Lotterispil.
- ⁹⁸ Dvs. Frascati. Frascati er en lille by i Albanerbjergene lidt syd for Rom.
- ⁹⁹ Dvs. byen Albano ca. 25 km sydøst for Rom.
- ¹⁰⁰ Dvs. en by i regionen Lazio omkring 20 km øst for Roms udkant.
- ¹⁰¹ Dvs. den tyske maler Franz Ludwig Catel.
- ¹⁰² Dvs. en af brødrene Franz og Johannes Riepenhausen.
- ¹⁰³ Dvs. vejviser ell. vejleder, jf. cicerone i Ordbog over det danske Sprog.
- ¹⁰⁴ Antagelig kammerjomfruen på Nysø, Marie Høbye, som var med på Rom-rejsen.
- ¹⁰⁵ Citatet stammer fra operaen Lucile, komponeret af André Grétry (1741-1813) med tekst af Jean-François Marmontel (1723-1799).
- ¹⁰⁶ Dvs. søjle.
- ¹⁰⁷ Dvs. en særlig rød marmor.
- ¹⁰⁸ Dvs. (halv)ædelsten, der enten er glat tilslebet ell. (især) er forsynet med udskårne figurer, jf. gemme i Ordbog over det danske Sprog.
- ¹⁰⁹ Dvs. et grønt kobberholdigt mineral.
- ¹¹⁰ Dvs. den italienske gemmeskærer Tommaso Saulini, der bl.a. skar sine værker i konkylie.
- ¹¹¹ Christine Stampe forlod Rom med sin familie 6.6.1842, mens Thorvaldsen blev i byen endnu nogle måneder.
- ¹¹² 29.9.1841 optrådte Thorvaldsen som censor ved de offentlige håndværkseksaminer i Ospizio di San Michele.
- ¹¹³ Dvs. den italienske kardinal, skatmester og bibliotekar Antonio Tosti. Tosti var direktør for det pavelige fattighjem med den integrerede kunstskele Ospizio Apostolico di S. Michele.
- ¹¹⁴ Dvs. Antonio Tosti.
- ¹¹⁵ Dvs. Porto di Ripa Grande, Roms sydlige flodhavn, der var byens største og betjente sejladsen fra havet.
- ¹¹⁶ Dvs. afskygning, farvetone, nuance, jf. schattering i Ordbog over det danske Sprog.
- ¹¹⁷ Dvs. den russisk-østrigske fyrstinde Alexandra von Dietrichstein.
- ¹¹⁸ Dvs. den italienske maler Vincenzo Camuccini.
- ¹¹⁹ I året 1841 var Vincenzo Camuccini 70 år gammel.
- ¹²⁰ Dvs. den italienske kardinal, skatmester og bibliotekar Antonio Tosti.

- ¹²¹ Dvs. huslærerinden på Nysø A. Winckler.
- ¹²² Efter fransk tresorer dvs. kasserer, skatmester, det vil dette tilfælde sige ovennævnte Antonio Tosti.
- ¹²³ Disse medaljer er p.t. ikke identificerede i Thorvaldsens medaljesamling.
- ¹²⁴ Dvs. det pavelige kunstakademi Accademia di S. Luca, som Thorvaldsen var medlem af.
- ¹²⁵ Dvs. den russisk-østrigske fyrstinde Alexandra von Dietrichstein.
- ¹²⁶ Dvs. den italienske maler Vincenzo Camuccini.
- ¹²⁷ Dvs. (tildelelse af) syndsforladelse, jf. absolution i Ordbog over det danske Sprog.
- ¹²⁸ Camuccini malede billedhuggeren 1808, formodentlig i forbindelse med Thorvaldsens optagelse i Accademia di S. Luca. Maleriet er i dag i privateje. Christine Stampe fik en tegnet kopi efter Camuccinis portræt af Thorvaldsen, NysøL.
- ¹²⁹ Dvs. den italienske Luigi Durantini (1791-1857).
- ¹³⁰ Dvs. Stampes gæste- og vennealbum, som p.t. ikke kendes nærmere, og derfor heller ikke den tegning, som Camuccini gav til Stampe, jf. det følgende.
- ¹³¹ Sætningen "skiønt han lever endnu" indikerer, at Christine Stampe nedskrev manuskriptet inden begyndelsen på efteråret 1844, idet Vincenzo Camuccini døde 2. september samme år. Se mere om dateringen af denne tekst i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.
- ¹³² Disse fresker, der var udført af nedennævnte Overbeck, Cornelius osv. kunne være serien med motiver fra Josephs historie, som var blevet udført til Casa Bartholdy i Rom i 1815. Dengang beboet af den prøjsiske konsul Jacob Ludwig Salomo Bartholdy. Freskerne blev sidenhen overført til Alte Nationalgalerie, Berlin. Casa Bartholdy er identisk med Palazzo Zuccari, der i dag bl.a. huser Bibliotheca Hertziana.
- ¹³³ Denne englænder er p.t. uidentificeret, men det har antagelig været en af de senere lejere i Palazzo Zuccari / Casa Bartholdy.
- ¹³⁴ Dvs. den tyske maler Peter von Cornelius.
- ¹³⁵ Dvs. den tyske maler Johann Friedrich Overbeck.
- ¹³⁶ Stampe mener sandsynligvis Villa Albani, bygget 1747-67. Bygningen ligger midt i Rom og er ikke tilgængelig for offentligheden i dag.
- ¹³⁷ Værket kan ikke spores, hvis Stampes oplysninger altså er korrekte. Hun kunne måske have forvekslet Villa Albani med Villa Farnesina, hvor der findes et berømt loftsmaleri af Amor og Psyches bryllup, som i dag tilskrives Rafael (1483-1520) – og ikke Rafaels elev Giulio Romano, som hun skriver.
- ¹³⁸ Dvs. den italienske maler og arkitekt Giulio Romano (1499-1546).
- ¹³⁹ Ingen af de to antikke mosaikker, der nævnes i det følgende, er p.t. identificeret.
- ¹⁴⁰ Dvs. Tusculum, en antik by nær Frascati godt 20 km sydøst for Rom.
- ¹⁴¹ Dvs. et loftsmaleri – en plafond – der forestiller Parnasset med Apollon og andre, malet 1761 af Mengs. Dette værk findes ganske rigtigt i Villa Albani og regnes for et af nyklassicismens hovedværker.
- ¹⁴² Dvs. den tyske maler Anton Raphael Mengs.
- ¹⁴³ Dvs. den italienske maler Domenichino, egl. Domenico Zampieri (1581-1641). De omtalte værker er p.t. ikke identificeret.
- ¹⁴⁴ Villa Albani rummer et udsøgt samling af antikke skulpturer.
- ¹⁴⁵ I parken omkring Villa Albani findes en pavillon, det såkaldte caffeaus, en slags kaffehus.









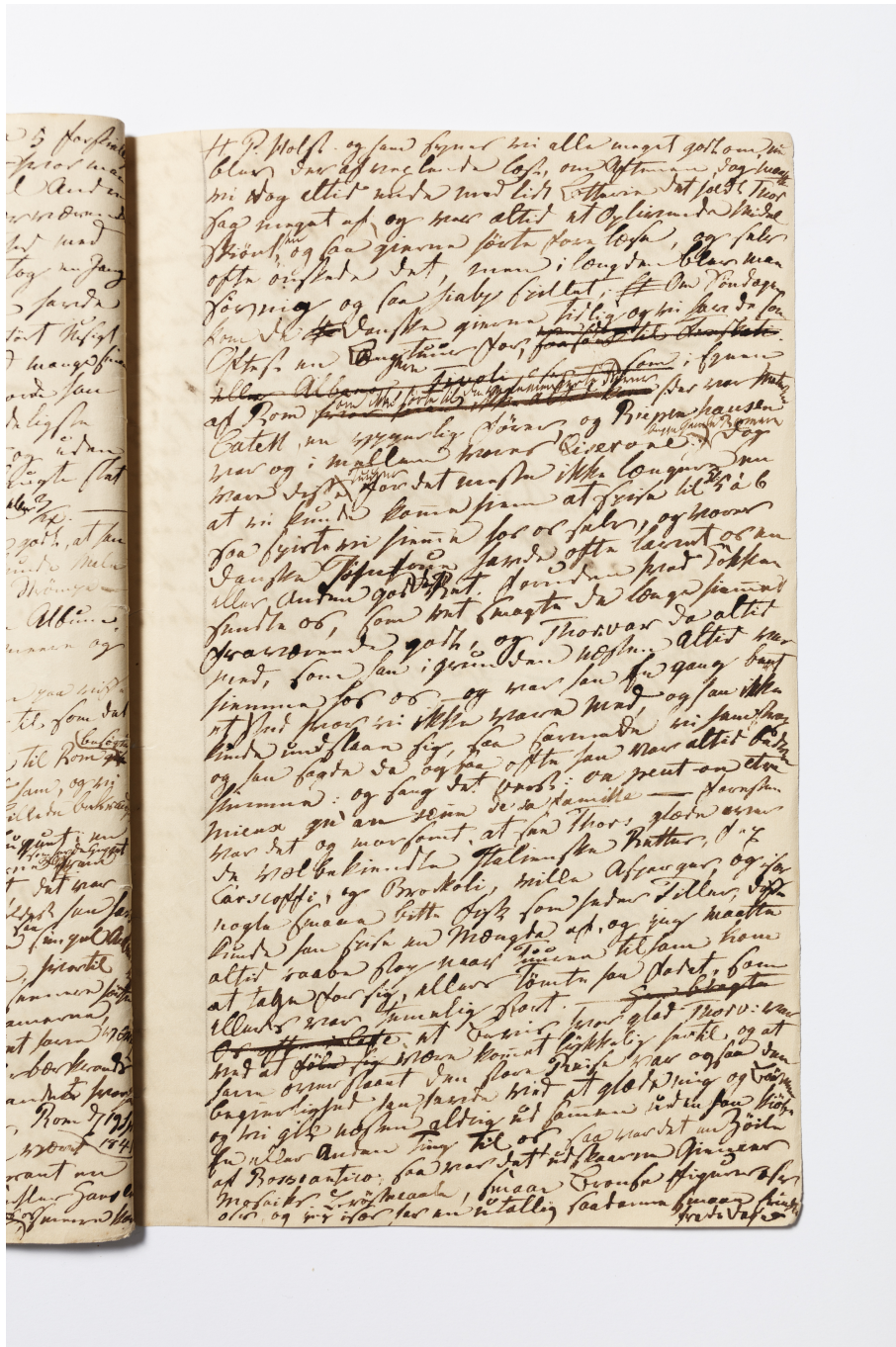
KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

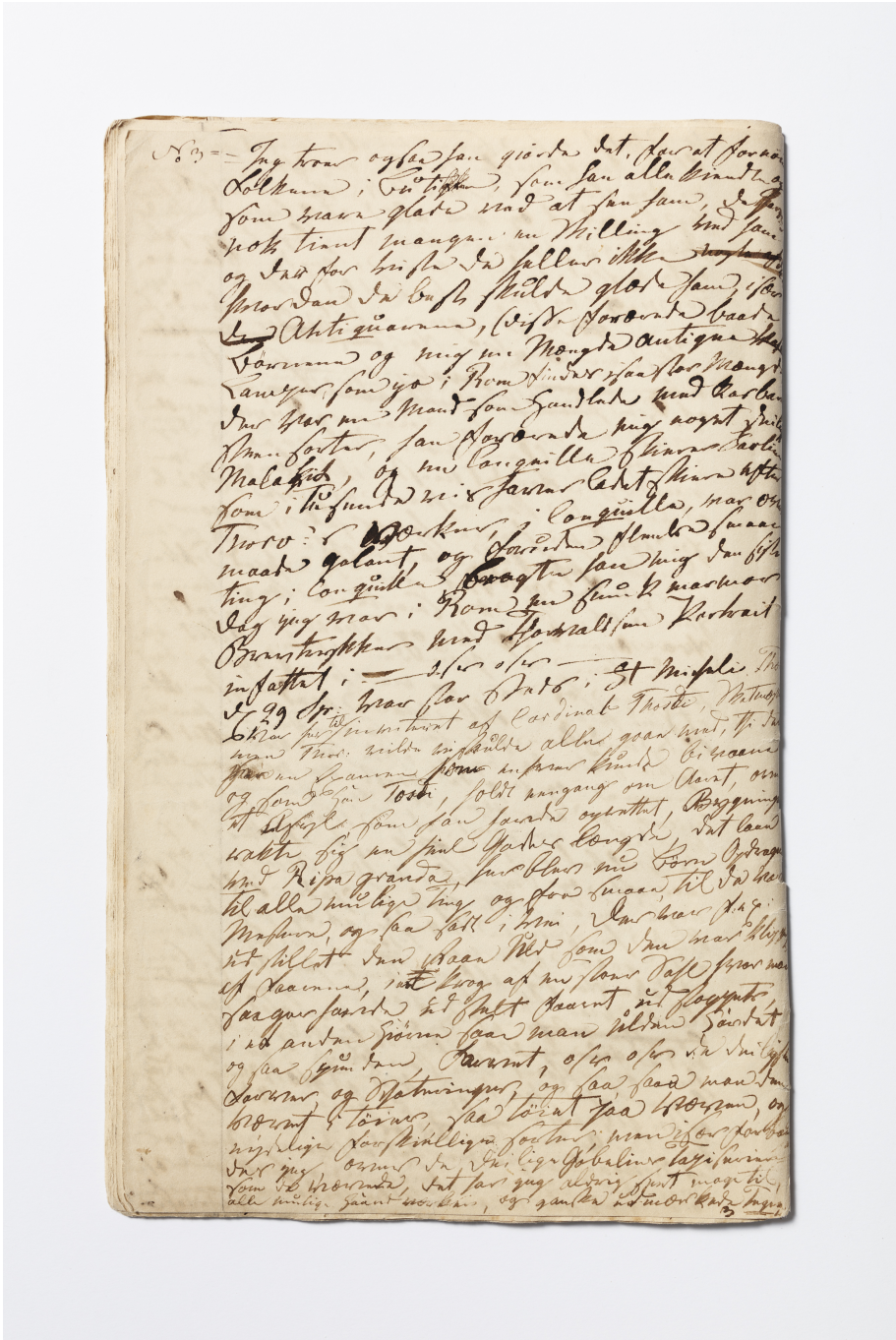
NY CARLSBERGFONDET

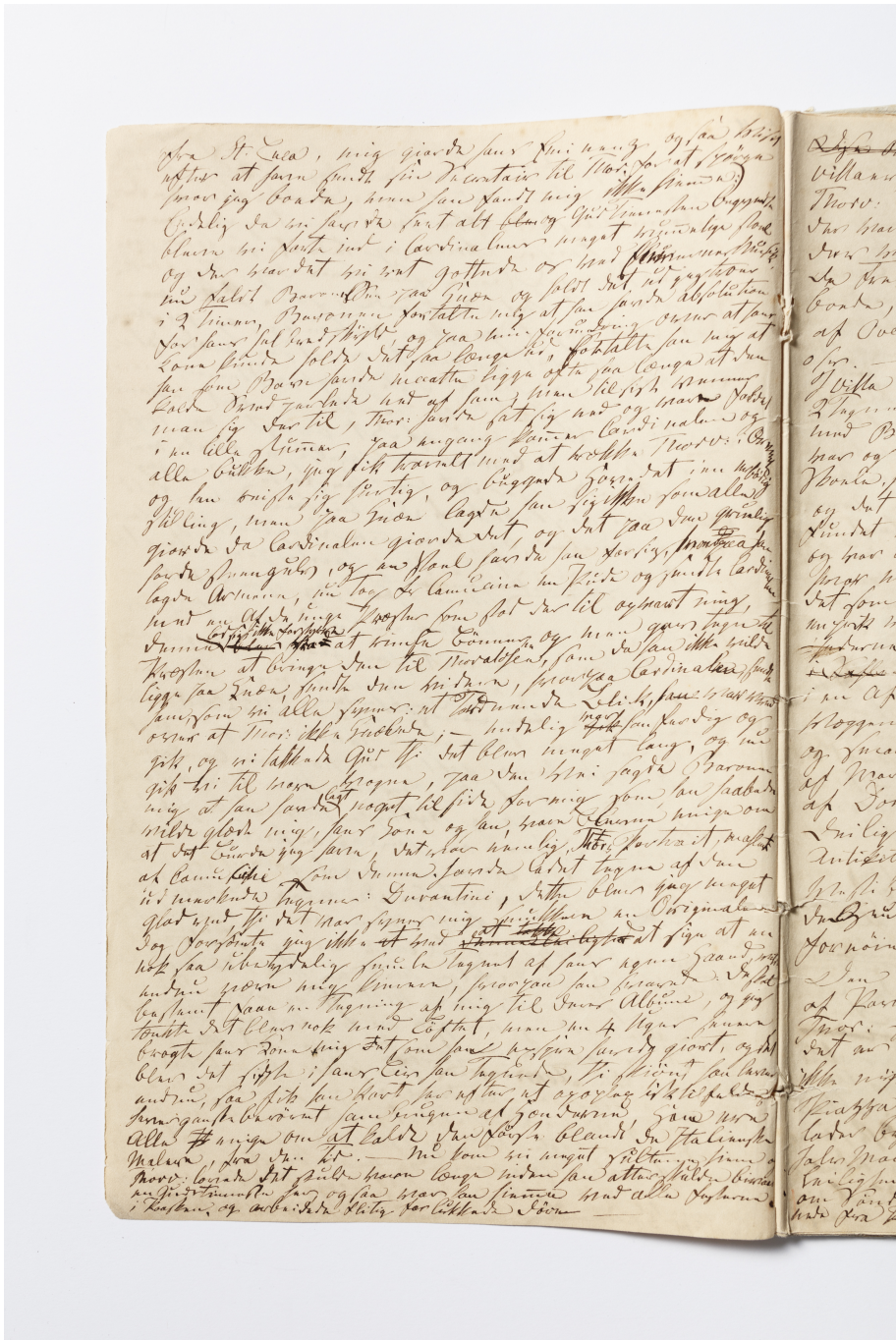


KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

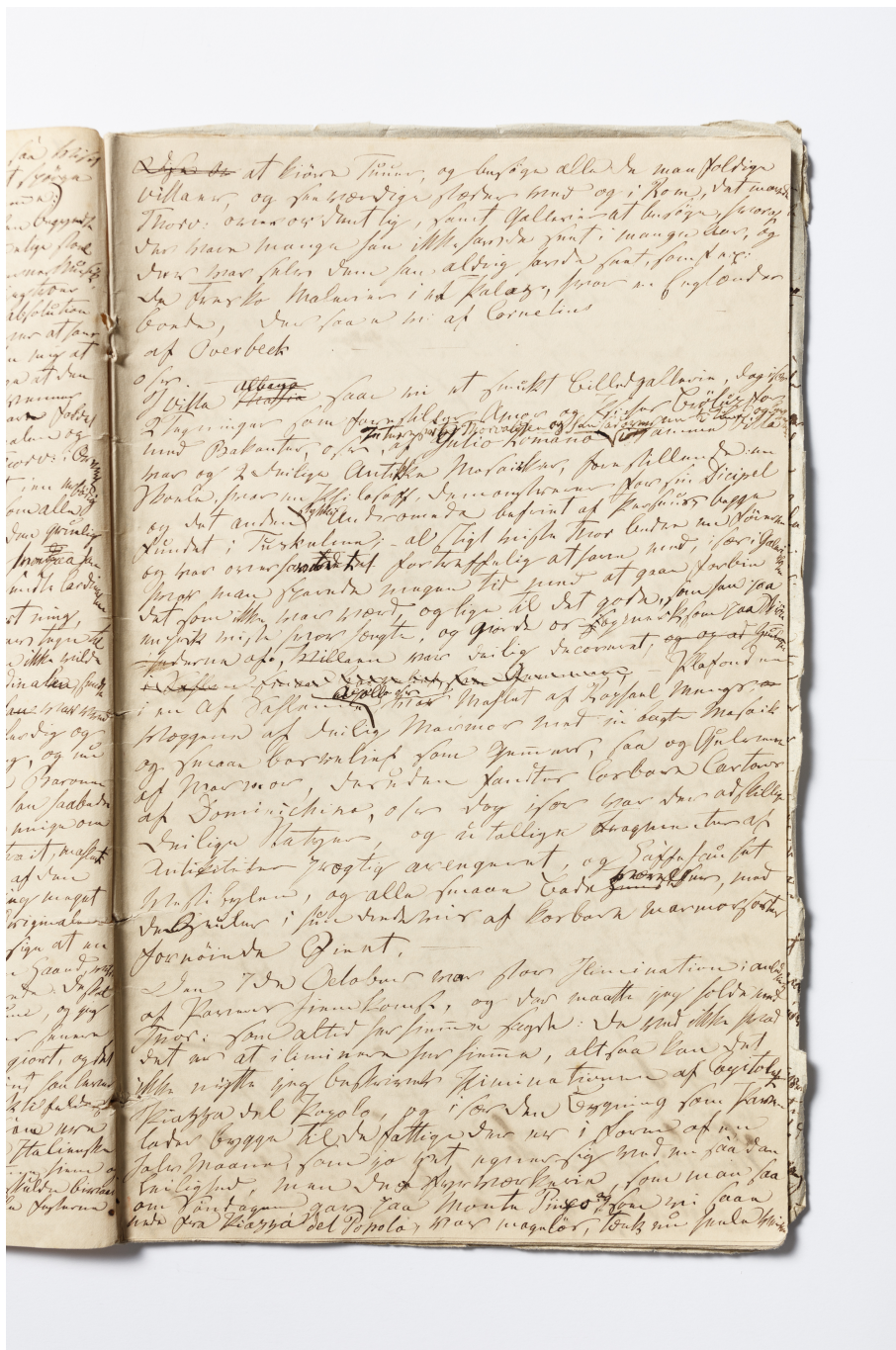






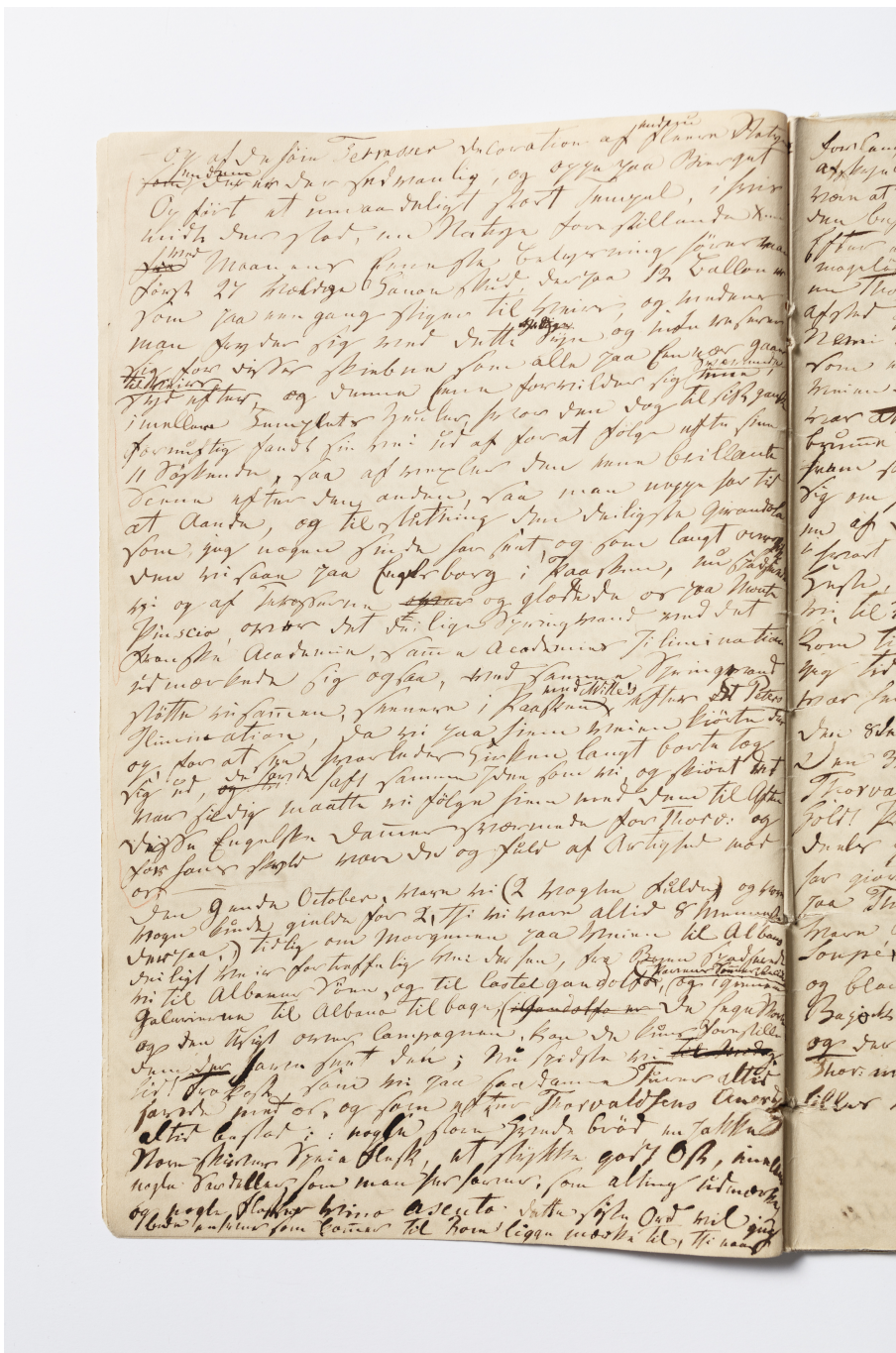
KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

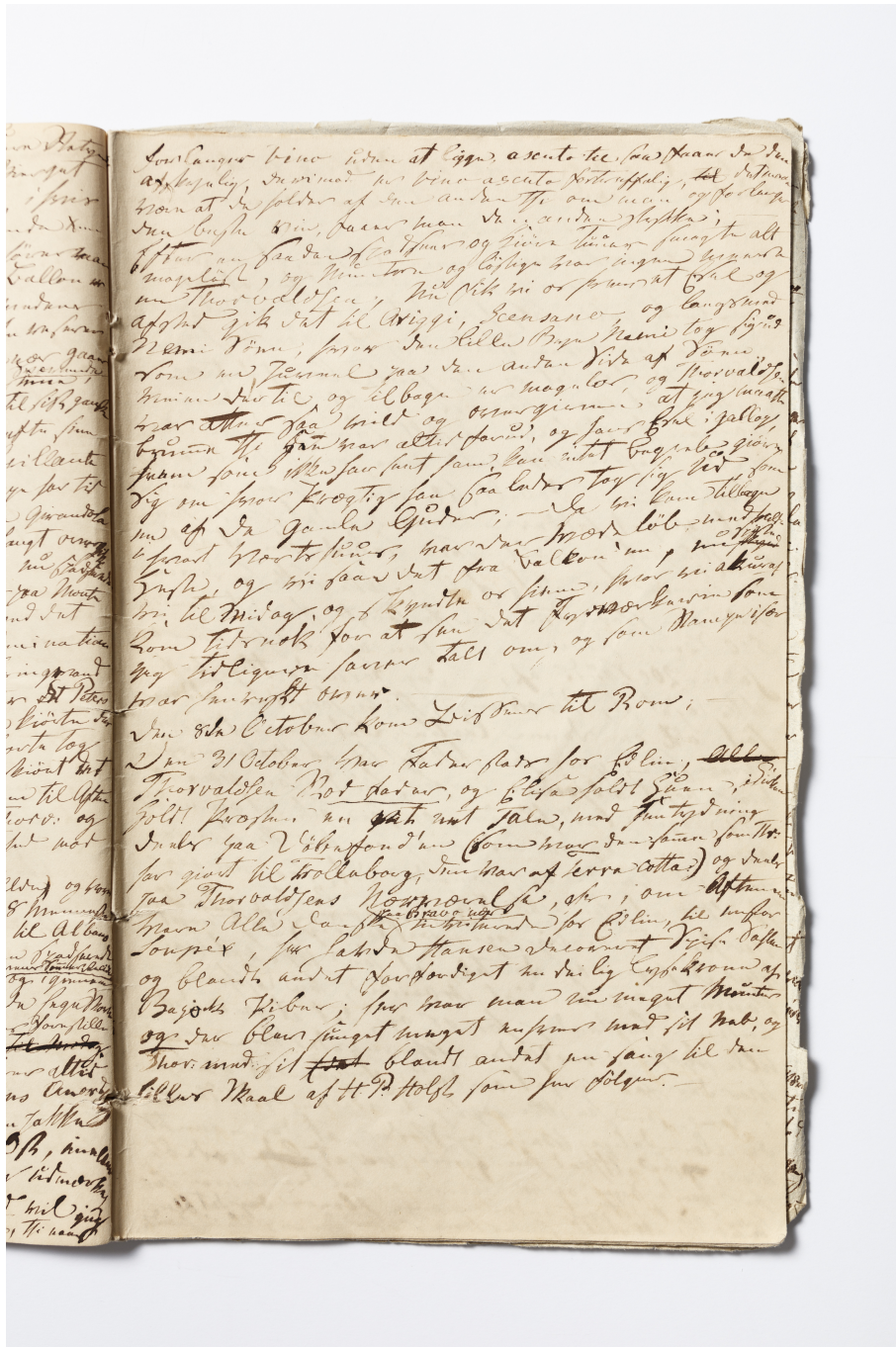
NY CARLSBERGFONDET

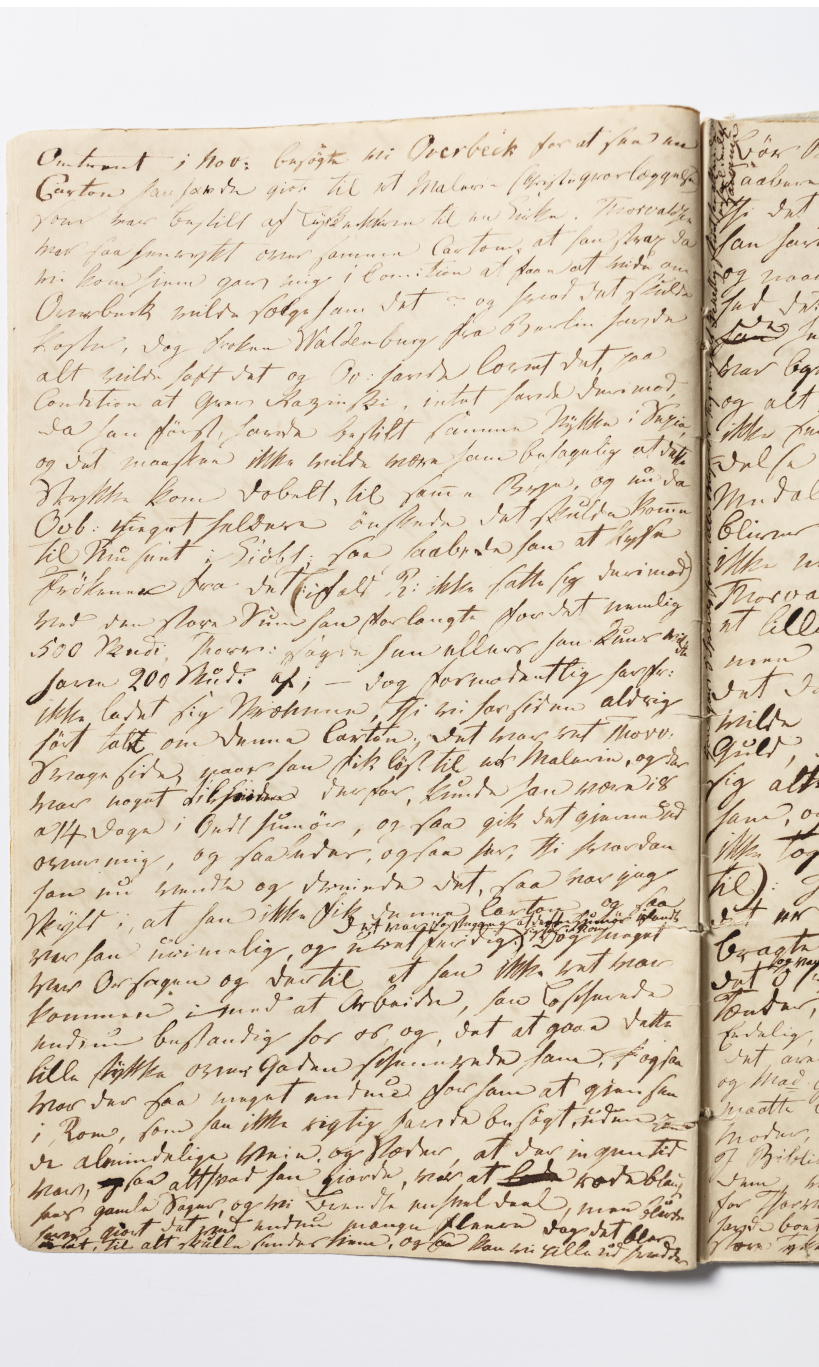


KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET







Continent i Nov. begynte vi Overbeck for at faa en
Carton for første gang til et Maleri (byggeskæft) og
var blev bestilt af Capellanen til nu vilde. Theoretisk
var faa samlet om i samme Carton, at faa faa de
vi kom frem over sig i Commission at faa det bare om
Overbeck vilde følge sin Sat - og faa det af alle
Koster, dog vedden Waldenburg for 80 Gulden første
alt vilde kost det og 30 første Cost det, og
Condition at faa 80 Gulden, intet første Summe
da faa først, første bestilt samme Middel i Wien
og det maaske ikke vilde være faa fulgelyk at det
skulle kom kobalt, til faa en Bogen, og nu da
Obl. stegut falder indbrud det skulde kom
til Wien i Siecht, faa kaldet faa at koste
Friedmann for det (afalt) 2: ikke fælle sig Summe
med den faa den faa kostede for det nemlig
500 Rndr. hvor: faa faa alle faa den Summe
faa 200 Rndr. af - dog formentlig faa
ikke kost sig Summe, thi vi faa den alvrig
fot talt om Summe Carton, det var det Nov.
Drage sidst faa faa det kost til et Maleri, og den
var noget af første Summe, som faa den 18
at 4 dage i Ost Summe, og faa det Summe
og Summe, og faa den, og faa den, thi faa den
faa nu Summe og Summe det, faa den jeg
skilt, at faa ikke Summe Carton, og faa
faa faa Summe, og det var det Summe
faa det Summe og Summe, at faa ikke det var
kommer i Summe at faa den, faa det Summe
indru busandig for os og, det at faa det
alle ikke Summe Summe Summe faa, og faa
med det faa noget andet faa faa at faa faa
i Rom, som faa ikke sigtig første Summe
de almindelige Wien, og Summe, at det Summe
faa, og faa det Summe faa, med at det Summe
faa gamle Summe, og vi Summe. In Summe Summe, med Summe
faa det det Summe Summe Summe Summe Summe Summe
at det alle Summe Summe, og faa den vi alle det Summe

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

